

gende er affattet henved 2 Aar efter, at den anden Contract blev affluttet, nemlig i December 1855, medens Contracten med den anden Kjøbmand er affluttet i Begyndelsen af 1854, og det Forhold, Bestyrelsen havde tilveiebragt, for at lette den detaillerede Handelsomsætning, havde altsaa bestaaet i saa lang Tid, at Beboerne maatte være komne til Kundskab om, hvilke Frugter det havde havt. Der er endelig endnu i den seneste Tid kommen et nyt Vidnesbyrd tilstede, idet en Mand paa Frederiksværk har indgivet en Ansøgning til Indenrigsministeriet om at maatte oprette en Høfcherhandel der paa Stedet, og denne Ansøgning er ledsaget af et Andragende, underskrevet af 316 Beboere af Frederiksværk og Omegn, der, støttende sig paa de samme Grunde, der ere anførte i Ansøgningen, udtale sig for Nødvendigheden af en lettere Erhvervelse af deres Livsformødenheder, hvilke de efter deres Mening maae betale høiere end nødvendigt, fordi der ikke er den fornødne Concurrence. Efter hvad der factist foreligger i denne Sag, nemlig deels det Skridt, der er foretaget af Frederiksværks Bestyrelse, og deels de Andragender, der under forskjellig Form ere fremkomne fra Beboerne, synes det altsaa at maatte erkjendes, at det Forhold, der i den her omhandlede Henseende bestaaer paa Frederiksværk, er af den Bestaaelse, at der virkelig er Grund til at tilveiebringe en Forandring deri.

Andragendet fra Beboerne gaaer ud paa en Afløsning eller Ophævelse af det saakaldte Privilegium, denne deelsvise Eneret, der er tilslagt den ene Kjøbmand paa Stedet; jeg har dog imidlertid ikke troet at burde fremkomme med et Forslag til Rigsdagen herom, da Forholdet jo utvivlsomt kan trænge til en nøiere Undersøgelse end den, der nu kan blive det til Deel, og jeg har saameget mindre troet at burde gjøre det, som en saadan Afløsning sandsynligviis vilde fordre en ikke ringe Pengeopoffrelse. Den Ret, hvoraf den første Kjøbmand er i Besiddelse, maa nemlig være af ikke ganske ringe Værdi for ham, hvilket jeg troer kan sees deraf, at den Afgift, han ifølge Contracten giver af Handelen, kun beløber sig til 250 Rd. om Aaret, medens den Afgift, som

er paalagt den anden Kjøbmand, som ifølge Contracten med Bestyrelsen har nedsat sig paa Frederiksværk, beløber sig til 1600 Rd. om Aaret, og det uagtet den første Contract løb paa et meget længere Aaremaal end den sidste, nemlig paa mindst 20 Aar, fra 1835—1854, for vedkommende Kjøbmand, hans Enke eller Arvinger, dersom han døde inden 1854. Idet jeg saaledes ikke har troet at burde fremkomme med et Forslag, der gik ud paa, at man strax skulde skride til en Afløsning af den omhandlede Eneret; skal jeg blot tillade mig at foreslaae Thinget, at Andragendet maa blive tilstillet Indenrigsministeren med Thingets Anbefaling, og jeg haaber, at den høitærede Minister da vil træffe de Foranstaltninger, der kunne foretages med Hensyn til Sagens Ordning, enten ved at stræbe efter Enerettens Afløsning, dersom en nærmere Undersøgelse af Forholdet virkelig maatte give grundet Anledning dertil, eller ialtfald ved at foretage saadanne Skridt til Lettelse af Detailhandelsforholdet paa Frederiksværk, der kunne gjøres uden Indgreb i den Contract, som er tilstede.

Tscherning: Jeg skal understøtte dette Andragende og ledsage det med forskjellige Oplysninger; thi da jeg kjender dette Forhold meget nøie, kunde det maaskee være min Pligt mod det ærede Thing at give mit Bidrag til at stille den hele Sag saa klart, som muligt. Forholdet er ganske saaledes, som det ærede Medlem har oplyst. Der har i en tidligere Tid været givet, hvad jeg vilde kalde en Art Eneretsbevilling; Frederiksværks hele Handelsret hænger sammen med den almindelige Indretning, der tidligere har bestaaet her i Landet, at nemlig ethvert Fabriksted, kunde man gjerne sige, men ialtfald ethvert Fabriksted af nogen Betydning, fik en Handelsret for at forsyne sine egne Arbeidere med alle de Fornødenheder, som de, paa et ofte affides liggende Sted, kunde trænge til, og Fabrikken havde naturligviis ved Siden deraf sin Ret til at forsyne sig selv directe med alle Slags Varer. Ganske paa samme Maade bestod der ogsaa paa Frederiksværk en Handelsret, der efter sin oprindelige Bestemmelse var indskrænket til at